משוח מלחמה. נראה הא׳ דלא תנא הכי משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם כילד כדקתני בפרק אלו נאמרין (לעיל דף לב.) מקרא בכורים כילד משוח להתם קליק מיניה דתני לעיל מיניה ואלו נאמרין בלשון קודש אבל תימה למה הקדים פרק זה קודם פרק עגלה ערופה והלא שנה משוח מלחמה בבבא אחרונה אחרי כולן ויש לומר דהתם הקדים פרשת עגלה ערופה משוח דאיירי בפרשת המלך נקט בתריה פרשת עגלה ערופה אבל הכא שבא לפרשה מקדים משוח מלחמה משוח דזוטרי מיליה ופסיק ושדי להו וא״ת וליתני לעיל פרשת משוח מלחמה כדתני פרשת עגלה ערופה יש לומר דלא שייך למימר פרשת משוח מלחמה שהרי לא נתנה משוח מצות קריאה אלא משוח התראה: **הכי** קאמר **שנאמר ודבר.** ירושלמי למה נגין דכתי׳ ודבר הרי ק״ש דכתי׳ בה ודברת בם והיא נאמרת בכל לשון אלא נגין דכתיב בה אמירה הרי פרשת ודוי מעשר הרי כתיב בה אמירה והיא נאמרת בכל לשון אמר רבי חגי נאמר כאן הגשה ונאמר להלן הגשה ונגשו הכהנים בני לוי מה נגישה שנא׳ להלן בלשון קודש אף כאן בלשון קודש עד כדון כרבי עקיבא דאמר לשונות ריבויין הן כרבי ישמעאל דאמר לשונות כפולין הן ברם מאי אמר ר׳ חייא בר אבא נאמר כאן נגישה ונאמר להלן נגישה ונגש משה אל הערפל מה לשם לשון הקודש אף כאן לשון הקודש מסתברא דלא ופקדו שרי צבאות בראש העם ואחרי כן ונגש הכהן ודבר אל העם בתר דמתקן להון הוא משמע לון:

סגן לאו ממונה הוא. ומה תאמר הא אמרינן בסנהדרין פרק כהן גדול (דף יט.) כשהוא מנחם אחריס כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממלעו ותניא כשהוא עומד בשורה לנחם את האחריס סגן ומשוח מלחמה עומד בימינו ואמר רב פפא ש״מ מהא מתניתין תלת שמע מינה היינו סגן היינו ממונה יש לומר ודאי ממונה היה לדבריס שמינוהו אחיו הכהניס כדתנן (יומא דף כח.) אמר להם הממונה אבל מן התורה אין לו שום מנוי ושררה יותר על אחיו הכהניס ואינו אלא כעין מינוי אמרכל וגיזבר שגילוהו אחיו הכהניס ו׳: מאה

גמולה. גדולה כמו ויגמל (בראשית כא): **משך ידו.** הקב״ה מהיות את לוצצים: **לא יגורך רע.** לא יגור עמך רע. וגבי מספרי לשון הרע כתיב דכתיב בההיא פרשתא כי אין בפיהו נכונה וגו׳:

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה. כהן [א] שנתרפה לכך שנאמר וגגש הכהן וגו׳. ובגמרא פריך מאי קאמר: **ויקומו האנשים.** כתיב גבי פקח בן רמליהו שנלחם עם אחז בדברי הימים ששבו מבני יהודה הרבה ושם היה נביא עודד שמו והוכיחם לבני ישראל ואמר להם בחמת ה׳ על בני יהודה נתנם בידכם והכיתם בהם לאין מרפא ועתה אתם אומרים לכבוש אותם לעבדים שמעוני והשיבו את השביה וגו׳: **לכל בושל.** כל הכושלים שבהם שאינן יכולין לילך ברגליהם: **להלם סוסים.** לנף סוסים קרוי להלם [ב] בלשון המקרא: **קלגסין.** חיילות: **הגפת תריסין.** מגיפין וסוגרין ומדבקין התריסין זה סמוך לזה כדי שינקשו זה על זה והקול נשמע כקול המון לאיים על שכנגדם: **שובך.** שר צבא הדרעזר [ג]: **גמ׳ מאי קאמר.** היכי יליף לשון הקודש מהכא: **דומיא דשוטר.** תירגומא הוא. השופט ממונה על השוטר ששוטר עשוי לנגוש את מי שילוה השופט לכוף: **ואימא סגן.** מדבר דבריס הללו דהא ממונה הוא ויש ממונה על גביו: **למה סגן ממונה.** לאיזה דבר הוא ממונה ומוכן: **שאם אירע כו׳.** אבל בעוד שלא אירע פסול לכהן גדול אין לסגן גדולה של כלום: **מאי שנא שמע ישראל.** למה מתחיל בלשון זה: **פעמיים מדבר עמהם אחת בספר.** כשיצאו מארצם:

שמעו

[1] ויהי הוא בשער בנימן ושם בעל פקידות ושמו יראיה בן שלמיה בן חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא לאמר אל הכשדים אתה נופל ויאמר (לו) ירמיהו שקר אינני נופל [ד] אל הכשדים וגו׳ וכתי׳ ויתפשו [ה] (ו) ירמיהו ויביאהו אל השרים וא״ר אלעזר כל עדה שיש בה חנופה מאוסה כנדה שנאמר [2] כי עדת חנף גלמוד [ז] שכן בברכי הים קורין לנדה גלמודה מאי גלמודה גמולה [ח] מבעלה ואמר ר׳ אלעזר כל עדה שיש בה חנופה לסוף גולה כתיב הכא כי עדת חנף גלמוד וכתי׳ התם [3] ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה גולה וסורה וגו׳ א״ר ירמיה בר אבא [ט] ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה כת ליצים וכת חניפים וכת [י] שקרים וכת מספרי לשון הרע כת ליצים דכתיב [4] משך ידו את לוצצים כת חניפים דכתיב [5] כי לא לפניו חנף יבא כת שקרים דכתי׳ [6] דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כת מספרי לשון הרע דכתיב [7] כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע [יא] צדיק אתה ה׳ לא יגור במגורך רע:

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה [א]בשעה שמדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר שנאמר [8] והיה כקרבכם אל המלחמה וגגש הכהן זה כהן משוח מלחמה ודבר אל העם בלשון הקודש [9] ואמר אליהם שמע ישראל וגו׳ על אויביכם ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר [10] ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל וילבישום וינעילום ויאכילום וישקום ויסכום וינהלום בחמורים לכל כושל ויביאום עיר התמרים אצל אחיהם וישובו שומרון וגו׳ על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו׳ אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וציחצוח חרבות אל תיראו מפני הגפת תריסין ושפעת הקלגסין אל תחפזו מקול קרנות אל תערצו מפני קול צווחות [11] כי ה׳ אלהיכם ההולך עמכם הם באין בנצחונו של בשר ודם ואתם באים בנצחונו של מקום פלשתים באו בנצחונו של גלית מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו בני עמון באו בנצחונו של שובך מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו ואתם אי אתם כן כי ה׳ אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם וגו׳ זה מחנה הארון: **גמ׳** מאי קאמר הכי קאמר שנאמר ודבר ולהלן אומר [12] משה ידבר והאלהים יעננו בקול מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש תנו רבנן וגגש הכהן ודבר אל העם יכול כל כהן שירצה ת״ל [13] ודברו השוטרים מה שוטרים בממונה אף כהן בממונה ואימא כהן גדול דומיא דשוטר מה שוטר שיש ממונה על גביו אף כהן שיש ממונה על גביו כהן גדול נמי האיכא מלך על גביו בעבודתו קאמר ואימא סגן סגן לאו ממונה הוא דתניא [ז] אמר רבי חנינא סגן הכהנים למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו: ואמר אליהם שמע ישראל: מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם: אל ירך לבבכם אל תיראו כו׳: תנו רבנן [ב] פעמיים מדבר עמם אחת בספר ואחת במלחמה בספר מה הוא אומר

שמעו

הגהות הב"ח

(א) גמ׳ וכתיב ויתפש יראיה בן שלמיה ביירמיהו ויכיאהו: (ב) שם גמולה דא מבעלה:

מוסף רש"י

משך ידו את לוצצים. משך הקב״ה את ידו מן הלוצצים שלא להתקרב אצלם (סנהדרין קג.). לא יגורך רע. היינו מספרי לשון הרע, דכתיב בתריה מאבד דובר כזב לא יכון לנגד עיני, ועוד דכתיב בתריה קרבם הוות קבר פתוח גרונם וגו׳ (שם).

הדרן עלך אלו נאמרין

על אויביכם אתם הולכים. לפיכך התחזקו במלחמה (דברים כ ג). למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול. אבל כל זמן שלא יארע בו פסול אין הסגן עובד שום עבודה בעולם (יומא לט. עי״ש שי״ג למה סגן מינינו).

תורה אור השלם

1. וַיְהִי הוּא בְשַׁעַר בִּנְיָמִן וְשֵׁם בַּעַל פְּקֻדָּת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּה בֶן שְׁלֶמְיָה בֶן חֲנַנְיָה וַיִּתְפֹּשׂ אֶת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶל הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נֹפֵל:
ירמיהו לז יג
2. כִּי עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אֹכְלָה אָהֳלֵי שֹׁחַד:
איוב טו לד
3. וְאָמַרְתָּ בִלְבָבֶךָ מִי יָלַד לִי אֵת אֵלֶּה וַאֲנִי שְׁכוּלָה וְגַלְמוּדָה גֹלָה וְסוּרָה וְאֵלֶּה מִי גִדֵּל הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה אַיֵּפֹה הֵם:
ישעיהו מט כא
4. יוֹם מַלְכֵּנוּ הֶחֱלוּ שָׂרִים חֲמַת מַיִן מָשַׁךְ יָדוֹ אֵת לֹצְצִים: הושע ז ה
5. גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה כִּי לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא:
איוב יג טז
6. לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי:
תהלים קא ז
7. כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע:
תהלים ה ה
8. וְהָיָה כְּקָרְבְּכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם:
דברים כ ב
9. וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם:
דברים כ ג
10. וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נֻקְּבוּ בְשֵׁמוֹת וַיַּחֲזִיקוּ בַּשְּׁבִיָּה וְכָל מַעֲרֻמֵּיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן הַשָּׁלָל וַיַּלְבִּשׁוּם וַיְנַעֲלוּם וַיַּאֲכִלוּם וַיַּשְׁקוּם וַיְסָכוּם וַיְנַהֲלוּם בַּחֲמֹרִים לְכָל כּוֹשֵׁל וַיְבִיאוּם יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים אֶצֶל אֲחֵיהֶם וַיָּשׁוּבוּ שֹׁמְרוֹן:
דברי הימים ב כח טו
11. כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם:
דברים כ ד
12. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל:
שמות יט יט
13. וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַיִת חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יְחַנְכֶנּוּ:
דברים כ ה

א א מי׳ פ״ז מהלכות מלכים הלכה ג סמג עשין קכ:
ב ב מי׳ שם הלכה ב: